

Εναλλακτική εκδοχή του προγράμματος

«ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΥΝ ΤΟ ΚΛΙΜΑ»

Πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης
για την εξοικονόμηση ενέργειας και την προστασία του κλίματος

σε σχολεία της Θεσσαλονίκης

Ιανουάριος – Ιούνιος 2021

www.climateschools.gr

ΟΔΗΓΟΣ

για την υλοποίηση του προγράμματος

Το πρόγραμμα «Τα Σχολεία προστατεύουν το κλίμα» υλοποιείται σε σχολεία της Θεσσαλονίκης την περίοδο 2019 - 2021 από το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ελευθερίου Κορδελιού & Βερτίσκου, τη μη κερδοσκοπική οργάνωση «ΑΝΤΙΓΟΝΗ Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για το Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη Βία» και το Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ, Γραφείο Θεσσαλονίκης, σε συνεργασία με τις Υπεύθυνες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Α/θμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής και Δυτικής Θεσσαλονίκης και την Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Β/θμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσσαλονίκης και χρηματοδοτείται από το Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ. Η πρώτη χρονιά υλοποίησης του προγράμματος βασίζεται στη μεθοδολογία και τα εκπαιδευτικά υλικά του προγράμματος «ΣΧΟΛΕΙΑ ΑΝΟΙΧΤΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ» (<http://athensecoschools.gr>), το οποίο σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε σε σχολεία της Αθήνας την περίοδο 2017-2019 με τη συνέργεια του Δήμου Αθηναίων, της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης «Άνεμος Ανανέωσης», του Γερμανικού Ανεξάρτητου Ινστιτούτου για Περιβαλλοντικά Θέματα (UfU) και της Γερμανικής πρωτοβουλίας πολιτών «ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ» και χρηματοδοτήθηκε από την πρωτοβουλία EUKI.

Τα υλικά που περιέχονται σε αυτόν τον Οδηγό αφορούν εναλλακτική εκδοχή του Οδηγού που δημιουργήθηκε τη σχολική χρονιά 2019-2020. Ο Οδηγός τροποποιήθηκε και προσαρμόστηκε από την ομάδα του προγράμματος ώστε να υπάρχει δυνατότητα εφαρμογής του προγράμματος σε κάθε ενδεχόμενο που τα σχολεία παραμένουν κλειστά λόγω της τρέχουσας πανδημίας.

Οι Συνεργάτες:

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ελευθερίου Κορδελιού & Βερτίσκου, Α. Παπανδρέου 2, 56334, Ελευθέριο Κορδελιό Θεσσαλονίκη
Τηλ: 2310 707150
Web: kpe-thess.gr

ΑΝΤΙΓΟΝΗ - Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για το Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη Βία, Πτολεμαίων 29^Α, 54630 Θεσσαλονίκη
Τηλ: 2310 285688
Web: www.antigone.gr

ΙΔΡΥΜΑ ΧΑΙΝΡΙΧ ΜΠΕΛ
Γραφείο Θεσσαλονίκης
Αριστοτέλους 3, 54624 Θεσσαλονίκη
Τηλ: 2310 282829
Web: gr.boell.org

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Περιγραφή του προγράμματος	4
2. Μεθοδολογία	6
Σύντομη περιγραφή βημάτων.....	6
Βήμα 1.....	6
Βήμα 2.....	7
Βήμα 3.....	8
Βήμα 4.....	11
Βήμα 5.....	13

1. Περιγραφή του προγράμματος

Η κλιματική αλλαγή έχει δημιουργήσει επιτακτικά την ανάγκη να ασχοληθούμε ως κοινωνία με τα ζητήματα που προκύπτουν από αυτήν.

Η εκπαίδευση μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στον αγώνα κατά της κλιματικής αλλαγής. Πρέπει από τη μια να ενισχύσει τις γνώσεις για την κατανόηση των αιτιών και των επιπτώσεων της στη ζωή συνολικά και από την άλλη να καλλιεργήσει τις δεξιότητες, τις αξίες και τις στάσεις που θα συμβάλλουν στον αποτελεσματικό μετριασμό της και στην προετοιμασία για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της τώρα και στο μέλλον.

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση – εκπαίδευση για την αειφορία - παρέχει το πλαίσιο για την εκπαίδευση για την κλιματική αλλαγή με εκπαιδευτικές προσεγγίσεις που καλλιεργούν τις δεξιότητες, την κριτική σκέψη, την επίλυση προβλημάτων και προωθούν την ανάληψη ευθύνης με αλλαγή στάσης και συμπεριφοράς σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο.

Οι μαθητές/ριες, που είναι αυτοί/ές που θα υποστούν στη διάρκεια της ζωής τους τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, πρέπει να γνωρίσουν τι προκαλεί την αλλαγή του κλίματος, να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη για τον μετριασμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και να διδαχθούν εναλλακτικές και βιώσιμες πρακτικές που μπορούν να εφαρμόσουν στη ζωή τους.

Η κατανάλωση ενέργειας συμβάλλει σημαντικά στην εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου και στην υπερθέρμανση του πλανήτη. Το πρόγραμμα **«Τα Σχολεία προστατεύουν το κλίμα»**, μέσα από την εκπαίδευση των μαθητών/ριών για τη συνετή χρήση της ενέργειας και τη ενεργή συμμετοχή τους στη διαμόρφωση του σχεδίου δράσης για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στο σχολείο τους ή στο σπίτι, ευελπιστεί να συμβάλλει στην κινητοποίηση του συνόλου της ομάδας στόχου στην κατεύθυνση της αλλαγής συμπεριφοράς και της ανάληψης δράσης.

Στόχοι του προγράμματος

Το πρόγραμμα στοχεύει στις:

- Συμμετοχή της σχολικής κοινότητας στην προστασία του κλίματος,
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μαθητών και μαθητριών, εκπαιδευτικών και γονέων σε θέματα εξοικονόμησης ενέργειας και βελτίωσης των συνθηκών άνεσης στο σχολικό κτίριο ή στο σπίτι
- Μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος του σχολείου ή του σπιτιού μέσω της εφαρμογής οικокώδικα
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της ευρύτερης κοινότητας για τη σημασία της εξοικονόμησης ενέργειας.

Μεθοδολογία και υλικά του προγράμματος

Για την υλοποίηση του προγράμματος προβλέπονται:

- Ενημέρωση των εκπαιδευτικών που υλοποιούν το πρόγραμμα σε κάθε σχολική μονάδα
- Υποστήριξη στην υλοποίηση του προγράμματος από την ομάδα έργου
- Αναρτήσεις υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού, οδηγίες για τις δραστηριότητες, οπτικό υλικό αποτελεσμάτων στην ιστοσελίδα <https://thess.climateschools.gr/>
- Διαδικτυακή πλατφόρμα στο χώρο της ιστοσελίδας για την ανάρτηση των εργασιών που γίνονται στα σχολεία που συμμετέχουν στο πρόγραμμα και την επικοινωνία μεταξύ τους
- Δημιουργία υλικού για τη διάχυση των αποτελεσμάτων του προγράμματος
- Αξιολόγηση του προγράμματος με τη χρήση ερωτηματολογίων που θα συμπληρωθούν από συμμετέχοντες μαθητές/μαθήτριες και εκπαιδευτικούς κατά τη λήξη του προγράμματος.

2. Μεθοδολογία

Τα Βήματα για την υλοποίηση του προγράμματος και ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα

			Βήμα 5°	Δημιουργία σχολικής εφημερίδας (Μάιος – Ιούνιος 2021)
			Βήμα 4°	Πόσο έχει αλλάξει το Κλίμα (Απρίλιος – Μάιος 2021)
		Βήμα 3°		Τα σκουπίδια μας και η κλιματική αλλαγή (Μάρτιος – Απρίλιος 2021)
	Βήμα 2°			Προστατεύοντας το κλίμα - εξοικονομώντας ενέργεια από το σπίτι (Φεβρουάριος - Μάρτιος 2021)
Βήμα 1°				Ενεργειακή περιήγηση στο σπίτι (Ιανουάριος 2021- Φεβρουάριος 2021)

Σύντομη περιγραφή βημάτων

Βήμα 1

Ενεργειακή περιήγηση στο σπίτι

Περιγραφή:

Οι μαθητές/τριες αναλαμβάνουν ρόλο «ενεργειακών ερευνητών/τριών» και προσπαθούν να καταγράψουν το ενεργειακό προφίλ του σπιτιού τους. Μέσω αυτής της διαδικασίας, προάγεται ο εντοπισμός πρακτικών που επιδεινώνουν την κλιματική αλλαγή, με απώτερο σκοπό την μετέπειτα αλλαγή τους. Η ενεργειακή περιήγηση συνδυάζεται με ένα ενεργειακό κουίζ που εστιάζει σε προσωπικές συνήθειες, επιβλαβείς ως προς το κλίμα. Κατά αυτόν τον τρόπο, τα παιδιά συνειδητοποιούν πως με μικρές μόνο αλλαγές στην καθημερινότητα μας, μπορούμε να συμβάλλουμε στην επίλυση ενός από τα πιο μείζονα περιβαλλοντικά προβλήματα της εποχής μας. Τόσο για την ενεργειακή περιήγηση όσο και για το ενεργειακό κουίζ, έχουν δημιουργηθεί ειδικές φόρμες, όπου τα παιδιά μπορούν να καταγράψουν τις απαντήσεις τους, ενώ ταυτόχρονα παρέχονται πληροφορίες που άπτονται των θιγόμενων ζητημάτων. Η συλλογή των δεδομένων από τις δύο φόρμες, συνιστά, εκτός των άλλων, μία μορφή μικρής έρευνας, τα αποτελέσματα της οποίας θα διαμοιραστούν στο σύνολο των συμμετεχόντων (μέσω της δημιουργίας εφημερίδας/αφίσας ή άλλου οπτικού υλικού που θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του προγράμματος), συμβάλλοντας στον προβληματισμό και τη συζήτηση για το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής, καθώς και τους τρόπους αντιμετώπισής του.

Πριν την υλοποίηση της ενεργειακής περιήγησης και για την καλύτερη αφομοίωση της, προτείνεται πρότερη επεξεργασία του ζητήματος της κλιματικής αλλαγής εν είδει ομαλής εισαγωγής στο θέμα. Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να βρει βοηθητικό υλικό (βίντεο, κείμενα) στην ιστοσελίδα του προγράμματος. Επιπλέον, μπορεί – αν επιθυμεί– να κάνει χρήση των τριών προτεινόμενων διαδικτυακών δραστηριοτήτων (αναλυτική περιγραφή και σχετικοί σύνδεσμοι στην ιστοσελίδα του προγράμματος).

Στόχοι:

- Η σύνδεση του ζητήματος της κλιματικής αλλαγής με τα προσωπικά βιώματα και την καθημερινότητα των παιδιών
- Η καταγραφή του ενεργειακού προφίλ του σπιτιού τους
- Εντοπισμός πρακτικών και προσωπικών συνηθειών που επιδεινώνουν την κλιματική αλλαγή
- (αναφορικά με τις 3 προτεινόμενες, εισαγωγικές δραστηριότητες: ανάδειξη της σύνθετης και πολύπλευρης φύσης της κλιματικής αλλαγής και συνδέσεις του φαινομένου με περιβαλλοντικά, κοινωνικά, οικονομικά προβλήματα).

Ενέργειες για την ολοκλήρωση του βήματος :

- Οι μαθητές/τριες συμπληρώνουν τις φόρμες της ενεργειακής περιήγησης και του ενεργειακού κουίζ
- Οι πληροφορίες/ Τα δεδομένα από τις δύο φόρμες διαχέονται στην ιστοσελίδα του προγράμματος και σε όλη την ομάδα που συμμετέχει στο έργο.

Βήμα 2

Προστατεύοντας το κλίμα - εξοικονομώντας ενέργεια από το σπίτι

Περιγραφή:

Οι εκπαιδευτριες της Μη Κερδοσκοπικής Οργάνωσης «ΑΝΤΙΓΟΝΗ -Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για το Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη Βία» (ΑΝΤΙΓΟΝΗ) δημιουργούν βίντεο όπου πρωταγωνιστούν οι ίδιες και: α) συστήνονται στα παιδιά β) τους περιγράφουν το σκοπό της δραστηριότητας γ) εμφανίζονται να κάνουν διάφορα πράγματα μέσα στο σπίτι, εκ των οποίων πολλά επιδεινώνουν την κλιματική αλλαγή και σπαταλούν τους ενεργειακούς πόρους (π.χ. απόρριψη υπολειμμάτων φαγητού στα σκουπίδια, χρήση ασανσέρ, ανοιχτά φώτα στο σπίτι, αλλαγή λαμπτήρων με ακατάλληλους λαμπτήρες κ.ά.).

Ζητείται από τα παιδιά να διακρίνουν στο βίντεο τις συνήθειες/πράξεις που συμβάλλουν στην κατασπατάληση της ενέργειας και στο φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής, αιτιολογώντας παράλληλα τις επιλογές τους. Επιπλέον, για κάθε «λάθος» που εντοπίζουν στο βίντεο, αντιπροτείνουν εναλλακτικές, λαμβάνοντας υπόψη την εξοικονόμηση ενέργειας για την προστασία του κλίματος και του περιβάλλοντος εν γένει. Συμπληρώνουν τις

παρατηρήσεις/προτάσεις τους σε ειδικά διαμορφωμένη φόρμα. Ο/η εκπαιδευτικός βοηθά με συζήτηση στην τάξη*.

Στο τέλος, τα παιδιά δημιουργούν έναν οικοκώδικα, δηλαδή μία λίστα από συμβουλές και καλές πρακτικές που προστατεύουν το κλίμα και εξοικονομούν ενέργεια, οι οποίες θα μπορούσαν να εφαρμοστούν από τον καθέναν/μία στην καθημερινότητα του/της. Ο οικοκώδικας μπορεί να γραφτεί σε χαρτόνι, να φιλοτεχνηθεί και να κρεμαστεί στη σχολική τάξη ή στο σπίτι, ευαισθητοποιώντας κατά αυτό τον τρόπο όλη την οικογένεια. Οι οικοκώδικες των μαθητών/τριών θα χρησιμοποιηθούν στη σχολική εφημερίδα με θέμα την κλιματική αλλαγή, που θα δημιουργηθεί στο τέλος του προγράμματος.

*ο /η εκπαιδευτικός μπορεί, αν επιθυμεί, να χρησιμοποιήσει το υποστηρικτικό υλικό από την ιστοσελίδα του προγράμματος. Το εν λόγω υποστηρικτικό υλικό δύναται να χρησιμοποιηθεί σε όλα τα βήματα του προγράμματος κατά την κρίση του/της εκπαιδευτικού και σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητών/τριών.

Στόχοι:

- Η σύνδεση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής και της σπατάλης ενέργειας με τα προσωπικά βιώματα και την καθημερινότητα των παιδιών
- Σύνδεση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής με την κατασπατάληση των ενεργειακών πόρων, καθώς και των φυσικών πόρων γενικότερα
- Ευαισθητοποίηση της οικογένειας με αφορμή τον οικοκώδικα.

Ενέργειες για την ολοκλήρωση του βήματος:

- Οι μαθητές/τριες παρακολουθούν το βίντεο και συμπληρώνουν τη σχετική φόρμα
- Οι εκπαιδευτικοί αναρτούν τις συμπληρωμένες φόρμες στην ιστοσελίδα του προγράμματος
- Οι εκπαιδευτρίες του προγράμματος αντιδρούν στις απαντήσεις/προτάσεις των παιδιών, αναρτώντας σχετική ανατροφοδότηση (π.χ. κάποιο κείμενο ή βίντεο)
- Οι εκπαιδευτικοί αναρτούν τους οικοκώδικες στην πλατφόρμα της ιστοσελίδας του προγράμματος.

Βήμα 3

Περιγραφή

1. Τέρμα στη σπατάλη

Η δραστηριότητα εισάγεται/προλογίζεται από τις εκπαιδευτρίες του προγράμματος με βίντεο. Ο εν λόγω τρόπος επικοινωνίας επιλέχθηκε διότι θεωρήθηκε πιο άμεσος και προσωπικός από το κείμενο.

Για την περίπτωση που τα σχολεία είναι ανοικτά:

Προτείνεται η δραστηριότητα του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ελευθερίου Κορδελιού & Βερτίσκου «Τέρμα στη σπατάλη». Η δραστηριότητα βρίσκεται στον οδηγό «Εκπαιδευτικά παιχνίδια για την κλιματική αλλαγή», ο οποίος είναι διαθέσιμος διαδικτυακά στον ακόλουθο σύνδεσμο:

<http://www.kpe-thess.gr/el/ekdosi-paixnidia-klimatiki-allagi/>

Πρόκειται για δραστηριότητα που συνδέει την σπατάλη τροφίμων και υλικών με την κλιματική αλλαγή, χρησιμοποιώντας ως βασικό μεθοδολογικό εργαλείο το πείραμα. Τα παιδιά συγκεντρώνουν σε καθημερινή βάση τα απορρίμματα από το κολασιό τους σε ειδικούς κάδους και κατόπιν τα ζυγίζουν. Καταγράφουν το βάρος και την ημερομηνία τους και παρατηρούν/σχολιάζουν αλλαγές στην ποσότητα και το περιεχόμενο τους. Ο/η εκπαιδευτικός προτρέπει τα παιδιά να σκεφτούν ποια από τα απορρίμματα τους θα μπορούσαν να ανακυκλωθούν, ποια να κομποστοποιηθούν και ποια να αποφευχθούν εντελώς. Επιπλέον, συζητούνται τρόποι που η σπατάλη τροφίμων και υλικών συνδέεται με την κλιματική αλλαγή, **καθώς και με την εξάντληση των ενεργειακών πόρων**. Στον προαναφερθέντα οδηγό, υπάρχουν αναλυτικές οδηγίες.

Δεδομένου ότι η εν λόγω δραστηριότητα δεν προϋποθέτει σωματική επαφή και συγχρωτισμό, μπορεί να εφαρμοστεί στην σχολική τάξη, πληρώνοντας τις απαραίτητες προφυλάξεις για την πρόληψη της πανδημίας.

Για την περίπτωση που τα σχολεία είναι κλειστά

Η δραστηριότητα τροποποιείται, ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί στο σπίτι. Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές/τριες παρατηρούν τους κάδους σκουπιδιών των σπιτιών τους. Καταγράφουν σε ειδική φόρμα τον αριθμό και το μέγεθος των κάδων, καθώς και πόσο συχνά χρειάζεται να τους αδειάσουν στον κάδο απορριμμάτων της γειτονιάς. Αν κάνουν ανακύκλωση, τότε καταγράφουν τα ίδια στοιχεία (μέγεθος και αριθμός κάδου ή επαναχρησιμοποιούμενης σακούλας που συλλέγονται τα ανακυκλώσιμα, συχνότητα πλήρωσης) για τα ανακυκλώσιμα υλικά. Τα παιδιά με αφορμή τις καταγραφές τους συζητούν τρόπους μείωσης των απορριμμάτων. Όποιος/α μαθητής/τρια επιθυμεί, μοιράζεται μαζί με τους προβληματισμούς του/της τις καταγραφές του/της. Επιχειρείται συζήτηση με τους γονείς και από κοινού προσπάθεια για μείωση των απορριμμάτων. Οι μαθητές/τριες καταγράφουν ξανά τις παρατηρήσεις τους. Σημειώθηκαν αλλαγές; Συζητούνται στην τάξη οι δυσκολίες που αντιμετώπισαν, τα συναισθήματα και οι σκέψεις που δημιούργησε αυτή η δραστηριότητα.

Για την υλοποίηση της δραστηριότητας «Τέρμα στη σπατάλη», συνίσταται να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη σύνδεση του ζητήματος των απορριμμάτων με την κλιματική αλλαγή και την κατανάλωση ενέργειας. Ο/η εκπαιδευτικός θα βρει σχετικό υλικό στο Υποστηρικτικό Υλικό που διατίθεται στην ιστοσελίδα του προγράμματος.

Διαδικτυακά παιχνίδια για τη μείωση των απορριμμάτων, με έμφαση στην επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση.

Σχεδιάστηκαν δύο διαδικτυακά παιχνίδια με τη βοήθεια της πλατφόρμας <https://learningapps.org/createApp.php>

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να τα βρουν στην ιστοσελίδα του προγράμματος για να τα προωθήσουν στους μαθητές/τριες, οι οποίοι/ες θα μάθουν τρόπους μείωσης των απορριμμάτων τους παίζοντας. Τα παιχνίδια λειτουργούν συμπληρωματικά με την προηγούμενη δραστηριότητα, διευκολύνοντας τους μαθητές/τριες στην προσπάθεια τους να μειώσουν τα απορρίμματα τους.

2. Δημιουργία αφίσας

Με την ολοκλήρωση των ανωτέρω δραστηριοτήτων, οι μαθητές/τριες δημιουργούν αφίσα που στοχεύει σε ευαισθητοποίηση/ενημέρωση για τη μείωση των απορριμμάτων. Η αφίσα μπορεί να συνοδεύεται από μικρές καρτέλες με προτροπές/μηνύματα/συμβουλές για λιγότερα σκουπίδια. Οι καρτέλες και οι αφίσες μπορούν να τοποθετηθούν σε διάφορα σημεία μέσα στο σχολείο. Σε περίπτωση που τα σχολεία είναι κλειστά, η αφίσα μπορεί να γίνει ηλεκτρονικά.

Στόχοι:

- Παρατήρηση της σπατάλης τροφίμων και υλικών στο σχολείο ή το σπίτι σε καθημερινή βάση
- Συσχέτιση της σπατάλης τροφίμων και υλικών με την κλιματική αλλαγή και την κατανάλωση ενέργειας
- Προσπάθειες ελάττωσης των απορριμμάτων και της σπατάλης τροφίμων
- Κινήσεις ευαισθητοποίησης της σχολικής κοινότητας και πιθανόν της οικογένειας για τη μείωση των απορριμμάτων, με έμφαση στη σπατάλη τροφής.

Ενέργειες για την ολοκλήρωση του βήματος:

- Στην περίπτωση που η δραστηριότητα «Τέρμα στην σπατάλη» γίνεται στα σχολεία, οι εκπαιδευτικοί αναρτούν στην ιστοσελίδα του προγράμματος τα αποτελέσματα του πειράματος, συνοδευόμενα από ένα μικρό σχολιασμό
- Οι μαθητές/τριες δημιουργούν αφίσα και πιθανόν καρτέλες με σκοπό την ευαισθητοποίηση της σχολικής κοινότητας για τη μείωση των απορριμμάτων
- Ο/η εκπαιδευτικός αναρτά φωτογραφίες με την αφίσα (και τις καρτέλες αν υπάρχουν). Αν η αφίσα έχει γίνει ηλεκτρονικά, αναρτάται το σχετικό αρχείο
- Με την ολοκλήρωση της αποστολής, οι εκπαιδευτριες του προγράμματος αντιδρούν παρέχοντας σύντομη ανατροφοδότηση στους μαθητές/τριες (π.χ. κείμενο, βίντεο).

Βήμα 4

Πόσο έχει αλλάξει το κλίμα

Περιγραφή:

Συνέντευξη από τον παππού/τη γιαγιά

Οι μαθητές/τριες καλούνται να γίνουν «δημοσιογράφοι» και να πάρουν συνέντευξη από κάποιο άτομο μεγαλύτερης ηλικίας (π.χ. παππού, γιαγιά) με θέμα την αλλαγή του κλίματος. Η εισαγωγή των παιδιών στο θέμα υποστηρίζεται με ένα βίντεο, στο οποίο η ομάδα της ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ενημερώνει τους μαθητές/τριες για το περιεχόμενο και το σκοπό της αποστολής τους. Η ομάδα της ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ θα δημιουργήσει και θα αναρτήσει στην ιστοσελίδα του προγράμματος μία ειδική «φόρμα συνέντευξης» όπου θα διατίθενται οι βασικές ερωτήσεις, που θα καθοδηγήσουν τους μαθητές/τριες στη διεξαγωγή των συνεντεύξεων.

Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία λήψης συνεντεύξεων από τα παιδιά, λαμβάνει χώρα η επεξεργασία των αποτελεσμάτων στην τάξη με τη μορφή διαλογικής συζήτησης. Το υλικό που θα συγκεντρωθεί από τις συνεντεύξεις αποτελεί χρήσιμο έναυσμα για να προβούν τα παιδιά σε συγκρίσεις αναφορικά με τον τρόπο ζωής του παρελθόντος και του παρόντος και τους τρόπους με τους οποίους οι ατομικές μας αλλά και συλλογικές πρακτικές επηρεάζουν το κλίμα. Βασικός σκοπός της δραστηριότητας είναι να συνδέσουν οι μαθητές/τριες την κλιματική αλλαγή με την ενεργειακή κατανάλωση, ενώ τα δεδομένα των συνεντεύξεων μπορούν να αποτελέσουν πρόσφορο έδαφος για τη διαπραγμάτευση εννοιών και αξιών όπως υπερκατανάλωση, διαγενεακή αλληλεγγύη κ.ά.

Επιπλέον κάθε μαθητής/τρια καλείται να γράψει ένα σύντομο κείμενο βασισμένο στη συνέντευξη, το οποίο στη συνέχεια θα αναρτηθεί στην πλατφόρμα της ιστοσελίδας του προγράμματος από τον/την εκπαιδευτικό της τάξης και θα συμπεριληφθεί στη εφημερίδα.

Βίντεο: La Maison en Petits Cubes (Το σπίτι των μικρών κύβων)

Πρόκειται για ταινία μικρού μήκους (12'), χωρίς λόγια, η οποία απεικονίζει με ιδιαίτερα συγκινητικό τρόπο τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η ταινία αφηγείται την ιστορία ενός παππού, του οποίου το σπίτι καλύπτεται σταδιακά με νερό. Εκείνος, κατά τη διάρκεια της ζωής του, προσπαθώντας να αποφύγει την καταστροφή χωρίς να εγκαταλείψει τον τόπο του, χτίζει συνεχώς ορόφους στο σπίτι του, σε μία απελπισμένη προσπάθεια να παραμείνει πάνω από την επιφάνεια του νερού. Αν και πολύ μεγάλος σε ηλικία πια, αρνείται να εγκαταλείψει το σπιτικό του, το οποίο δεν είναι πια παρά ένα μικρό δωματάκι που ίσα-ίσα εξέχει από το νερό. Καμιά φορά, κατεβαίνει με τις μπουκάλες και τη στολή του δύτη ως το ισόγειο. Κάθε όροφος, εκτός από νερό και ψάρια, κουβαλά και τις αναμνήσεις μίας ζωής...

Το βίντεο διαθέσιμο στον ακόλουθο σύνδεσμο:

https://www.youtube.com/watch?v=jhQ75OV4VRs&ab_channel=DadashMusayev

Οι μαθητές/τριες παρακολουθούν το βίντεο και έπειτα συζητούν (όλοι/ες μαζί ή σε ομάδες) στην τάξη. Η συζήτηση εστιάζει στα συναισθήματα: «Τι νιώσαμε βλέποντας αυτό το βίντεο;» «Πώς θα νιώθαμε αν είμασταν στη θέση του παππού;» «Υπάρχουν άνθρωποι που αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα;» «Μπορούμε να κάνουμε κάτι γι' αυτό;». Εναλλακτικά, πριν τη συζήτηση, θα μπορούσε να προηγηθεί αυτόματη γραφή.

Στόχοι:

- Να εντοπίσουν οι μαθητές/τριες διαφορές όσον αφορά το κλίμα της περιοχής τους στο παρελθόν και το παρόν
- Να διερευνήσουν τις πιθανές αιτίες αυτών των αλλαγών
- Να κάνουν συγκρίσεις σχετικά με τον τρόπο ζωής στο παρόν και το παρελθόν δίνοντας έμφαση στην ενεργειακή κατανάλωση
- Να συνδέσουν την επιδείνωση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής με τις αλλαγές στην ενεργειακή κατανάλωση
- Να διερευνήσουν την έννοια της διαγενεακής αλληλεγγύης
- Να καλλιεργήσουν την ενσυναίσθηση.

Ενέργειες για την ολοκλήρωση του βήματος

- Οι μαθητές/τριες παρακολουθούν το βίντεο με τις οδηγίες της «αποστολής» τους
- Οι μαθητές/τριες αναλαμβάνουν το ρόλο του/της δημοσιογράφου και παίρνουν συνέντευξη από κάποιο πρόσωπο μεγάλης ηλικίας (π.χ. παππού/γιαγιά) χρησιμοποιώντας τη «φόρμα συνέντευξης»
- Οι εκπαιδευτικοί επεξεργάζονται τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων μέσω συζήτησης στη τάξη
- Οι μαθητές/τριες γράφουν ένα σύντομο κείμενο αφορμώμενοι/ες από τη συνέντευξη
- Οι εκπαιδευτικοί αναρτούν τα κείμενα των παιδιών στη σελίδα του προγράμματος
- Οι εκπαιδευτριες του προγράμματος αντιδρούν στις απαντήσεις/προτάσεις των παιδιών, αναρτώντας σχετική ανατροφοδότηση (π.χ. κάποιο κείμενο ή βίντεο).

Υλικά:

- Βίντεο εισαγωγής στο θέμα
- Φύλλο εργασίας «φύλλο συνέντευξης»
- Υποστηρικτικός σύνδεσμος
<https://www.nytimes.com/interactive/2018/08/30/climate/how-much-hotter-is-your-hometown.html>

Βήμα 5

Δημιουργία σχολικής εφημερίδας από τις ομάδες

Περιγραφή

Το 5^ο βήμα του προγράμματος αφορά την προετοιμασία μίας σχολικής εφημερίδας. Σκοπός της εφημερίδας είναι να ενημερωθεί τόσο η υπόλοιπη σχολική κοινότητα αλλά και ένα ευρύτερο κοινό, σχετικά με το σκοπό του έργου και φυσικά τις δράσεις που υλοποίησε η ομάδα κατά τη διάρκειά του. Η σχολική εφημερίδα λοιπόν, αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο ώστε να ακουστεί η φωνή των παιδιών πέρα από τα όρια της σχολικής αίθουσας. Βασικός στόχος είναι να δώσει βήμα στους μαθητές/τριες να εκφραστούν, να επικοινωνήσουν τις γνώσεις, τις ιδέες και τα συμπεράσματά τους και να αποτελέσουν πηγή έμπνευσης για άλλους/ες συνομήλικους τους.

Η εισαγωγή της δραστηριότητας θα γίνει με ένα ενημερωτικό βίντεο από την ομάδα της ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ. Μέσω του βίντεο οι εκπαιδευτριες της ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ παρέχουν κάποιες ιδέες στα παιδιά σχετικά με τους δυνατούς τρόπους και εργαλεία που μπορούν να αξιοποιήσουν για την δημιουργία της εφημερίδας. Έτσι λοιπόν η εφημερίδα μπορεί να περιλαμβάνει πρώτα από όλα, υλικό από ήδη παραγόμενα έργα των παιδιών κατά τη διάρκεια των προηγούμενων βημάτων, όπως π.χ. κάποιο κείμενο που προέκυψε από τις συνεντεύξεις, ή φωτογραφίες. Το ζητούμενο ωστόσο, είναι οι μαθητές/τριες να αναστοχαστούν όλη την πορεία του προγράμματος και να παράγουν νέο υλικό. Το υλικό αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει συνοπτικά κείμενα για τη συνολική δράση-πορεία της ομάδας, σκίτσα ή κόμικς, ζωγραφιές ή τραγούδια με μηνύματα που θα ήθελαν να μεταδώσουν τα παιδιά κ.ά.

Το βήμα αυτό πέρα από την παρουσίαση- επικοινωνία του προγράμματος σε ένα ευρύτερο κοινό στοχεύει και στην ενδυνάμωση των μαθητών/τριών, μέσω την ενίσχυσης της προσωπικής τους έκφρασης, όπως έχει προαναφερθεί. Γι' αυτό θεωρούμε σημαντικό -αν είναι δυνατό- κάθε παιδί να αναλάβει τη δημιουργία- προετοιμασία κάποιου έργου μέσα από τη μέθοδο που το ίδιο θα επιλέξει (π.χ. κάποια παιδιά ενδέχεται να επιλέξουν να ζωγραφίσουν, ενώ κάποια άλλα να γράψουν), ενώ ενθαρρύνεται, όπου είναι δυνατό, η εργασία σε ομάδες (π.χ. για τη συγγραφή ενός κειμένου ή ομαδικού ποιήματος).

Η δημιουργία της εφημερίδας αποτελεί μία σύνθετη διαδικασία γι' αυτό χωρίζεται σε υποστάδια- μέρη.

Α' μέρος: Η ομάδα παρακολουθεί το ενημερωτικό βίντεο και συζητάει σχετικά με το πιθανό περιεχόμενο της εφημερίδας. Ανατρέχει στα έργα που έχει παράξει σχετικά με το έργο στο παρελθόν, και επιλέγει ποια από αυτά επιθυμεί να συμπεριληφθούν στην εφημερίδα.

Β' μέρος: Η ομάδα κάνοντας έναν απολογισμό του προγράμματος επεξεργάζεται τι είδους πληροφορίες θα ήθελε να συμπληρώνουν την εφημερίδα. Τι αποκόμισε η ομάδα από το πρόγραμμα; Τι συμπεράσματα έχει βγάλει για τη σχέση του ανθρώπου με την κλιματική αλλαγή; Τι γνωρίζει και θα ήθελε να μάθουν και οι άλλοι άνθρωποι; Διερευνώντας τα

παραπάνω ερωτήματα οι μαθητές/τριες καλούνται να επιλέξουν τα μέσα, ώστε να απαντήσουν σε αυτά (βλ. ζωγραφιές, κείμενα φωτογραφίες κ.α.) ανάλογα με τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα και κλίσεις. Έπειτα, κάθε παιδί ή ομάδα προχωράει στην υλοποίηση της ιδέας του/της. Τα έργα των παιδιών συγκεντρώνονται, και ακολουθεί το Γ' μέρος.

Γ' μέρος: Ακολουθεί η επεξεργασία και τελική σύνθεση του υλικού του α' και β' μέρους ώστε να δημιουργηθεί η τελική μορφή της εφημερίδας. Οι σχολικές εφημερίδες αναρτώνται στη σχολική ιστοσελίδα και στην πλατφόρμα της ιστοσελίδας του προγράμματος από τον/την εκπαιδευτικό και η ομάδα έργου την αναρτά στην ιστοσελίδα του προγράμματος.

Στόχοι

- Παραγωγή ηλεκτρονικού υλικού για τη διάχυση του προγράμματος
- Ευαισθητοποίησή της σχολικής και ευρύτερης κοινότητας μέσω της ηλεκτρονικής ανάρτησης/διάθεσης της εφημερίδας
- Ενδυνάμωση των μαθητών/τριών μέσω της παραγωγής προσωπικού λόγου
- Καλλιέργεια προσωπικής έκφρασης
- Καλλιέργεια καλλιτεχνικών δεξιοτήτων μαθητών/τριών
- Καλλιέργεια ομαδοσυνεργατικών δεξιοτήτων
- Αναστοχασμός των δράσεων του προγράμματος

Ενέργειες:

- Οι μαθητές/τριες παρακολουθούν το ενημερωτικό βίντεο
- Οι μαθητές/τριες αναζητούν το παραγόμενο υλικό μέσω της ιστοσελίδας του σχολείου, της ιστοσελίδας του προγράμματος και των προσωπικών τους σημειώσεων- έργων
- Η ομάδα της τάξης κάνει μία απολογιστική συζήτηση για το πρόγραμμα, επεξεργάζεται τα βασικά σημεία που θέλει να αναδείξει και επιλέγει τρόπους δημιουργίας νέου υλικού ανάλογα με τα ενδιαφέροντα- κλίσεις της
- Οι μαθητές/τριες προχωρούν στη δημιουργία νέου υλικού
- Η ομάδα συνθέτει το περιεχόμενο της τελικής μορφής της εφημερίδας
- Ο/η εκπαιδευτικός αναρτά τη σχολική εφημερίδα στη σχολική ιστοσελίδα
- Η ομάδα έργου αναρτά τη σχολική εφημερίδα στη σελίδα του προγράμματος.

Σημείωση: για τη συμμετοχή στο πρόγραμμα και την πρόσβαση στο εκπαιδευτικό υλικό χρειάζεται να επικοινωνήσετε με την ομάδα του προγράμματος για να δηλώσετε συμμετοχή:

<https://thess.climateschools.gr/contact/feedback>

και να προχωρήσετε στην εγγραφή της πλατφόρμας της ιστοσελίδας του προγράμματος:

<https://thess.climateschools.gr/user/register>